

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

27. marts 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder — artikel 47 — adgang til effektive retsmidler — retsgebyrer ved iværksættelse af appel vedrørende social ret — gennemførelse af EU-retten — foreligger ikke — EU-rettens anvendelsesområde — Domstolen ikke kompetent«

I sag C-265/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (Spanien) ved afgørelse af 3. maj 2013, indgået til Domstolen den 15. maj 2013, i sagen:

Emiliano Torralbo Marcos

mod

Korota SA,

Fondo de Garantía Salarial,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, Domstolens vicepræsident, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne J.L. da Cruz Vilaça, J.-C. Bonichot og A. Arabadjiev,

generaladvokat: N. Jääskinen

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den spanske regering ved S. Centeno Huerta, som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved I. Martínez del Peral og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: spansk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningen er indgivet i en sag mellem Emiliano Torralbo Marcos på den ene side og Korota SA (herefter »Korota«) og Fondo de Garantía Salarial (løngarantifond, herefter »Fogasa«) på den anden side vedrørende udbetaling af erstatning til Emiliano Torralbo Marcos som følge af hans afskedigelse fra Korota, der er under konkurs.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/94/EF af 22. oktober 2008 om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (EUT L 283, s. 36) bestemmer i artikel 1, stk. 1:

»Dette direktiv finder anvendelse på tilgodehavender, som arbejdstagere i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold har hos arbejdsgivere, der er insolvente i henhold til artikel 2, stk. 1.«

- 4 Direktivets artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Med henblik på dette direktiv anses en arbejdsgiver for at være insolvent, når der med hjemmel i de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i en medlemsstat er indgivet begæring om indledning af kollektiv bobehandling som følge af arbejdsgiverens insolvens, som medfører, at arbejdsgiveren helt eller delvis mister rådigheden over sine aktiver, at der udpeges en kurator eller en person med en lignende funktion, og at den myndighed, som har kompetence i henhold til nævnte bestemmelser

- a) enten har truffet afgørelse om indledning af bobehandlingen, eller
 - b) har konstateret, at arbejdsgiverens virksomhed eller bedrift er lukket endeligt, og at de foreliggende aktiver ikke er tilstrækkelige til at berettige indledning af bobehandlingen.«
- 5 Direktivets artikel 3 stk. 1, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at garantiinstitutioner sikrer arbejdstagerne betaling af tilgodehavender, der hidrører fra arbejdsaftaler eller ansættelsesforhold, herunder fratrædelsesgodtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør, hvor der er hjemmel herfor i national ret, jf. dog artikel 4.«

Spansk ret

- 6 Artikel 2 i Ley 1/1996 de asistencia jurídica gratuita (lov nr. 1/1996 om gratis retshjælp) af 10. januar 1996 (BOE nr. 11 af 12.1.1996, s. 793, herefter »ley 1/1996«) med overskriften »Personkreds« bestemmer:

»Inden for rammerne og begrænsningerne af nærværende lov og de internationale traktater og konventioner på området, som Kongeriget Spanien har indgået, har følgende ret til gratis retshjælp:

[...]

d) ved de socialretlige domstole desuden arbejdstagere og personer, der er omfattet af socialsikringsordningen, både med henblik på forsvar og anlæggelse af sager for at sikre de rettigheder, der er fastsat i arbejdsretten, som led i insolvensbehandlingen.«

- 7 Artikel 6 i ley 1/1996 med overskriften »Rettighedens materielle indhold« har følgende ordlyd:

»Retten til gratis retshjælp omfatter følgende ydelser:

[...]

5. fritagelse for retsgebyrer og for forpligtelsen til at stille sikkerhed for at kunne anlægge en sag.«

- 8 Under overskriften »Anvendelsesområde for afgiften for udøvelsen af retlig kompetence ved de civile domstole, forvaltningsdomstole og socialretlige domstole« bestemmer artikel 1 i Ley 10/2012 por la que se regulan determinadas tasas en el ámbito de la Administración de Justicia y del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (lov nr. 10/2012 om regulering af visse afgifter på området for retsplejeloven og det nationale institut for toksikologi og retsmedicin) af 20. november 2012 (BOE nr. 280 af 21.11.2012, s. 80820, herefter »ley 10/2012«):

»Afgiften for udøvelsen af retlig kompetence ved de civile domstole, forvaltningsdomstole og socialretlige domstole har statslig karakter og forfalder ligeligt på hele det nationale område i de i denne lov foreskrevne tilfælde [...].«

- 9 Denne lovs artikel 2 med overskriften »Afgiftens indtræden« har følgende ordlyd:

»Afgiftens indtræden udgøres af udøvelsen af retlig kompetence som følge af udøvelsen af følgende processuelle handlinger:

[...]

f) iværksættelse af »suplicación«-appel eller kassationsanke ved en socialretlig domstol.«

- 10 Den nævnte lovs artikel 3 med overskriften »Afgiftspligtige« bestemmer i stk. 1:

»Afgiftspligtig er den, der foranlediger udøvelsen af retlig kompetence og udløser gebyrets indtræden.«

- 11 Samme lovs artikel 4, stk. 2 og 3, der vedrører fritagelse for afgiften, har følgende ordlyd:

»2. De nedennævnte personer er i alle tilfælde fritaget for afgiften:

a) personer, som har fået tilkendt retten til gratis retshjælp, og som godtgør, at de opfylder kravene i henhold til de gældende bestemmelser.

[...]

3. Arbejdstagere, både lønmodtagere og selvstændige, har ved den socialretlige domstol en fritagelse på 60% af beløbet for det gebyr, som påhviler dem ved iværksættelse af »suplicación«-appel eller kassationsanke.«

12 Artikel 5, stk. 3, i ley 10/2012, der vedrører opkrævning af afgiften, bestemmer:

»Ved den socialretlige domstol indtræder afgiftspligten på tidspunktet for iværksættelsen af »suplicación«-appellen eller kassationsanken.«

13 Afgiftsgrundlaget defineres i denne lovs artikel 6. Denne lovs artikel 7, der vedrører fastsættelsen af beløbet for afgiften, fastsætter som udgangspunkt dette til 500 EUR for iværksættelse af »suplicación«-appel ved en socialretlig domstol. Hertil kommer et beløb svarende til 0,1% af afgiftsgrundlaget med et loft på 2 000 EUR, når den afgiftspligtige er en fysisk person. Lovens artikel 8 vedrører »selvangivelse« og betaling af afgiften.

Faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

14 Korota har været under konkurs siden den 16. juni 2008.

15 Den 16. juni 2010 afsagde Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona dom, i hvis konklusion det anføres:

»Den af kreditorerne accepterede genoprettelsesplan, som Korota foreslog den 9. april 2010, godkendes. Korota underretter nærværende ret hver sjette måned om dens opfyldelse. Kurators virke ophører med datoen for dommen.«

16 I den forligsaftale mellem Emiliano Torralbo Marcos og Korota, der blev godkendt den 25. juni 2012 af den forelæggende rets justitskontor (herefter »forligsaftalen«), er præciseret:

»1. [Korota] bekræfter årsagerne til afskedigelsen og anerkender alene med henblik på mæglingen, at afskedigelsen var uretmæssig. Korota tilbyder 14 090 EUR i erstatning samt 992,66 EUR for manglende opsigelsesvarsel plus 6 563 EUR i de i denne tvist krævede nettobeløb.

2. [Emiliano Torralbo Marcos] accepterer det nævnte beløb, og de to parter er enige om, at den tidligere arbejdsaftale anses for opsagt pr. 27. februar 2012.

[...]«

17 Emiliano Torralbo Marcos anlagde den 3. oktober 2012 sag ved den forelæggende ret med påstand om fuldbyrdelse af forligsaftalen på grund af Korotas manglende opfyldelse af aftalen.

18 Ved kendelse af 13. november 2012 iværksatte den forelæggende ret tvangsfuldbyrdelse af forligsaftalen mod Korota. Samme dag blev tvangsfuldbyrdelsen udsat, da Korota var under konkurs, og der ikke var gjort udlæg i nogen værdier før konkursen.

19 Ved afgørelse truffet af den forelæggende rets justitskontor den samme dag fik Emiliano Torralbo Marcos meddelelse om, at han kunne give møde ved den kompetente Juzgado de lo Mercantil for at gøre sine rettigheder gældende over for Korota.

- 20 Emiliano Torralbo Marcos anlagde sag (recurso de reposición) til prøvelse af denne kendelse af den grund, at da Juzgado de lo Mercantil nr. 4 havde godkendt forligsaftalen og havde fastslået, at kurators virke ophørte, skulle tvangsfuldbyrdelsen fortsættes i overensstemmelse med artikel 239 i Ley Reguladora de la Jurisdicción Social (loven om socialretlige domstole).
- 21 Ved kendelse af 3. januar 2013 afviste den forelæggende ret sagen, fordi kendelsen af 13. november 2012 fortsat var gyldig, da konkursen ikke var afviklet.
- 22 Emiliano Torralbo Marcos meddelte, at han agtede at iværksætte appel (recurso de suplicación) mod denne kendelse af 3. januar 2013 ved Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Cataloniens højesteret).
- 23 Da Emiliano Torralbo Marcos ikke havde fremlagt en erklæring fra skattemyndighederne om betalingen af den afgift, der er fastsat i henhold til ley 10/2012, blev han ved afgørelse af 13. marts 2013 anmodet om at fremlægge denne erklæring inden for en frist på fem dage.
- 24 Den 22. marts 2013 anlagde Emiliano Torralbo Marcos sag (recurso de reposición) til prøvelse af denne afgørelse og gjorde i det væsentlige gældende, at han ikke skulle betale denne afgift, for det første fordi han havde fået tilkendt ret til gratis retshjælp i sin egenskab af at være arbejdstager og omfattet af socialsikringsordningen i henhold til artikel 2, litra d), i ley 1/1996, og for det andet fordi ley 10/2012 var uforenelig med chartrets artikel 47, da den udgør en uforholdsmæssig hindring, der er i strid med den grundlæggende ret til en effektiv domstolsbeskyttelse, som er sikret i denne bestemmelse.
- 25 Den forelæggende ret har rejst spørgsmålet, om en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der pålægger arbejdstageren at betale en afgift for at iværksætte appel i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse med henblik på at opnå en retslig erklæring om arbejdsgiverens insolvens, der giver denne arbejdstager adgang til den kompetente garantiinstitution i henhold til direktiv 2008/94, er i overensstemmelse med chartrets artikel 47.
- 26 Under disse omstændigheder har Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (arbejdsret nr. 2 i Terrassa) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er artikel 1, artikel 2, litra f), artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, litra a), og stk. 3, artikel 5, stk. 3, artikel 6 og 7 samt artikel 8, stk. 1 og 2, i [ley 10/2012] i strid med [chartrets] artikel 47 [...], for så vidt som de ikke giver den nationale retsinstans mulighed for for det første at ændre retsafgifterne eller vurdere proportionalitetsgrundene (i forbindelse med statens begrundelse for at pålægge afgifterne og for det beløb, der er fastsat som udgørende en hindring for adgang til effektive retsmidler for en domstol) med henblik på afgiftsfritagelse, for det andet at tage hensyn til effektivitetsprincippet med hensyn til anvendelse af EU-retlige bestemmelser og for det tredje at vurdere sagens betydning for parterne under hensyn til omstændighederne, idet en iværksat »suplicación«-appel ikke kan antages til realitetsbehandling, hvis afgiften ikke er betalt?
 - 2) Er artikel 1, artikel 2, litra f), artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, litra a), og stk. 3, artikel 5, stk. 3, artikel 6 og 7 samt artikel 8, stk. 1 og 2, i [ley 10/2012] i strid med [chartrets] artikel 47 [...], for så vidt som de finder anvendelse på en særlig procedure som det social- og arbejdsretlige område, hvor EU-rettens anvendelse er sædvanlig som grundlæggende element i en afbalanceret økonomisk og social udvikling i [Den Europæiske Union]?
 - 3) Som omhandlet i de foregående spørgsmål ønskes det oplyst: Kan en retsinstans som den, der har forelagt spørgsmålet, undlade at anvende en lovgivning som den omtvistede, som ikke giver den nationale retsinstans mulighed for for det første at ændre retsafgifterne eller at vurdere proportionalitetsgrundene (i forbindelse med statens begrundelse for at pålægge afgifterne og for det beløb, der er fastsat som udgørende en hindring for adgang til effektive retsmidler for en

domstol) med henblik på afgiftsfritagelse, for det andet at tage hensyn til effektivitetsprincippet med hensyn til anvendelse af EU-retlige bestemmelser og for det tredje at vurdere sagens betydning for parterne under hensyn til omstændighederne, idet en iværksat »suplicación«-appel ikke kan antages til realitetsbehandling, hvis afgiften ikke er betalt?»

Om Domstolens kompetence

- 27 Ifølge Domstolens faste praksis kan Domstolen inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF udelukkende fortolke EU-retten inden for grænserne af de kompetencer, som den er blevet tildelt (jf. i denne retning dom *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, præmis 51, samt kendelser *Cholakova*, C-14/13, EU:C:2013:374, præmis 21, og *Schuster & Co Ecologic*, C-371/13, EU:C:2013:748, præmis 14).
- 28 I denne forbindelse bemærkes, at chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser kun er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten (dom *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 17).
- 29 Chartrets artikel 51, stk. 1, bekræfter Domstolens faste praksis om, at de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved Unionens retsorden, kan anvendes i alle situationer, der reguleres af EU-retten, men ikke uden for sådanne situationer (jf. dom *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, præmis 19, og kendelse *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio*, C-258/13, EU:C:2013:810, præmis 19).
- 30 Når en retlig situation ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde, har Domstolen ikke kompetence til at træffe afgørelse herom, og de af chartrets bestemmelser, der eventuelt er blevet påberåbt, kan ikke i sig selv danne grundlag for denne kompetence (jf. i denne retning dom *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, præmis 22, kendelser *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio*, EU:C:2013:810, præmis 20, *Dutka og Sajtos*, C-614/12 og C-10/13, EU:C:2014:30, præmis 15, og *Weigl*, C-332/13, EU:2014:31, præmis 14).
- 31 Det bør derfor undersøges, om den retlige situation, der har givet anledning til hovedsagen, er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde.
- 32 Inden for rammerne af anmodningen om præjudiciel afgørelse regulerer den i hovedsagen omtvistede nationale lovgivning generelt bestemte afgifter på området for retsplejeloven. Den har ikke til formål at gennemføre EU-retlige bestemmelser. EU-retten indeholder desuden ikke nogen specifikke retsforskrifter på området eller retsforskrifter, der kan påvirke denne nationale lovgivning.
- 33 Genstanden for tvisten i hovedsagen vedrører i øvrigt ikke fortolkningen eller anvendelsen af en anden EU-retlig bestemmelse end chartrets bestemmelser (jf. analogt kendelse *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio*, EU:C:2013:810, præmis 21).
- 34 Til forskel fra den sag, som gav anledning til dom *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811), som den forelæggende ret har nævnt, og som vedrørte en ansøgning om retshjælp i forbindelse med en erstatningssag anlagt mod staten i henhold til EU-retten, fremgår det af forelæggelseskendelsen, at de retsgebyrer, der er omhandlet i hovedsagen, vedrører iværksættelsen af en »suplicación«-appel, der er rettet mod kendelsen af 3. januar 2013, hvorved den forelæggende ret afviste den anmodning om tvangsfuldbyrdelse af forligsaftalen, som Emiliano Torralbo Marcos indgav i henhold til national ret, nemlig artikel 239 i loven om socialretlige domstole.
- 35 Den forelæggende ret har ganske vist anført, at det endelige mål med Emiliano Torralbo Marcos' retslige skridt er at få adgang til Fogasas støtte i tilfælde af Korotas insolvens i overensstemmelse med artikel 3 i direktiv 2008/94.

- 36 Det må imidlertid konstateres, at på det nuværende stadium i hovedsagen er den pågældende situation ikke omfattet af dette direktivs eller generelt af EU-rettens anvendelsesområde.
- 37 Som Europa-Kommissionen har bemærket, fremgår det således af ordlyden af artikel 2, stk. 1, i direktiv 2008/94, at spørgsmålet om, hvorvidt en arbejdsgiver skal anses for at være insolvent som omhandlet i dette direktiv, henhører under national rets anvendelsesområde samt under en afgørelse eller en erklæring fra den kompetente nationale myndighed.
- 38 Selv om Korota ganske vist ifølge oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen har været under konkurs siden juni 2008, indeholder denne afgørelse imidlertid ikke nogen konkrete oplysninger, der giver mulighed for at fastslå, at denne virksomhed på det nuværende stadium i hovedsagen er insolvent i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i spansk ret.
- 39 Det følger tværtimod af den forelæggende rets angivelser, hvorefter Emiliano Torralbo Marcos' søgsmål havde til formål at opnå en tvangsfuldbyrdelse af forligsaftalen, der skulle føre til en retslig erklæring om Korotas insolvens, at denne virksomhed ikke på dette tidspunkt kunne anses for at være insolvent i henhold til spansk ret.
- 40 Den omstændighed, at Emiliano Torralbo Marcos gennem sine bestræbelser ifølge den forelæggende rets angivelser ønsker at opnå en sådan erklæring om insolvens med henblik på at modtage støtte fra Fogasa i overensstemmelse med artikel 3 i direktiv 2008/94, er ikke tilstrækkelig til at antage, at den pågældende situation i hovedsagen på dette stadium er omfattet af dette direktivs og følgelig af EU-rettens anvendelsesområde.
- 41 Det skal i øvrigt bemærkes, at ifølge den forelæggende rets angivelser afviste denne ret i sin kendelse af 3. januar 2013, der er genstand for Emiliano Torralbo Marcos' »suplicación«-appel, at tage hans anmodning om tvangsfuldbyrdelse af forligsaftalen til følge, i det væsentlige med den begrundelse, at fortsættelsen af tvangsfuldbyrdelsen af forligsaftalen er afhængig af en afgørelse fra den kompetente handelsret, ved hvilken Emiliano Torralbo Marcos er blevet anmodet om at gøre sine rettigheder gældende.
- 42 Denne kendelse har ikke nogen betydning for spørgsmålet om Korotas insolvens eller Emiliano Torralbo Marcos' eventuelle ret til, at garantifonden dækker hans ubetalte sociale krav i overensstemmelse med direktiv 2008/94, såfremt Korota er erklæret insolvent i overensstemmelse med de relevante nationale bestemmelser.
- 43 Det følger af disse betragtninger, at den retlige situation, der har givet anledning til hovedsagen, ikke er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde. Domstolen har derfor ikke kompetence til at besvare de spørgsmål, der er blevet forelagt af Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa.

Sagens omkostninger

- 44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Den Europæiske Unions Domstol har ikke kompetence til at besvare de spørgsmål, der er blevet forelagt af Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (Spanien).

Underskrifter